

Zamek tykociński

Współrzędne: Szerokość - 53.21319, Długość - 22.77086

Relikty grodu, murowanego zamku, a potem nowożytniej twierdzy bastionowej mają sporą literaturę. Zespół fortyfikacji bastionowych opracowany został przez A. Gruszeckiego. Pozostałości grodu, funkcjonującego do XIII- XIV w., znajdują się około 3 km na południe od Tykocina, na wschód od szosy wiodącej do Jeżowa. Natomiast relikty zamku, a potem bastionowej twierdzy, leżą na kępie na prawym brzegu Narwi, na północ od miasta.

Pierwotna warownia strzegła od północnego wschodu granic Mazowsza. Sytuacja historyczna Tykocina zmieniła się w XV w., kiedy przeszedł do Litwy i stanowił jej własność do 1569, czyli aż do unii lubelskiej, po której znalazł się w obrębie Korony. W drugiej ćwierci XV w. miejscowość przekazana została rodzinie Gasztołdów.

W 1433 roku wojewoda trocki i wileński Jan Gasztołd, znany z uczestnictwa w bitwie pod Grunwaldem, gdzie dowodził oddziałem litewskim, na miejscu drewnianej warowni z I ćw. XIV wybudował murowany zamek, stanowiący nieregularny czworobok murów obwodowych, wykonanych z cegły na kamiennym fundamencie. W 1542 roku po śmierci ostatniego z rodu, Stanisława, stała się ośrodkiem królewskiej, a zarazem jedną z ulubionych rezydencji Zygmunta Augusta. Do przebudowy obiektu zaangażował on niderlandzkiego architekta Joba Breffusa, autora modernizacji zamku w Kamieńcu Podolskim. Król Zygmunt August nadzorował przebieg prac osobiście podczas swoich licznych pobytów w Tykocinie. Po śmierci Zygmunta Augusta został pochowany na Wawelu, na zamku tykocińskim pozostały natomiast jego skarby. Otrzymał je wraz z ręką spadkobierczyni Augusta, Anny Jagiellonki, i koroną polską Stefan Batory. Król ten także cenił twierdzę Tykocińską, ale przykładał większą wagę do obronności zamku niż Zygmunt August. To z jego rozkazu znalazł się w Tykocinie arsenał królewski. Według ocen historyków było tu 500 armat i duże ilości broni ręcznej i amunicji.

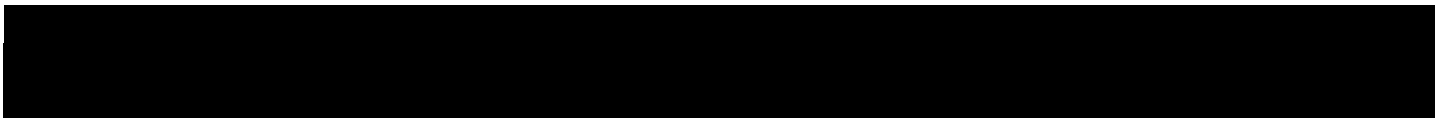
W latach 1611-1632 kolejny właściciel zamku, starosta tykociński Krzysztof Wiesiołowski wznosił wokół zamkowych murów fortyfikacje bastionowe. Cztery ziemne bastiony z wewnętrznymi drewnianymi konstrukcjami wzmocniającymi, połączone kurtynami, obejmowały obszar o powierzchni ponad 6 ha, przy czym długość boków wynosiła 250 m. Mimo elementów szkoły staroholenderskiej fakt usypiania bastionów ziemnych wskazuje na zastosowanie zdobyczy szkoły staroholenderskiej, a więc całość obwarowań tykocińskich prezentuje typowy dla polskich założeń z pierwszej połowy XVII w. zwyczaj swobodnego stosowania, i łączenia różnych europejskich systemów fortyfikacyjnych.

W czasie potopu szwedzkiego w 1655 roku zamek obsadziły wojska Radziwiłłów. 31 grudnia 1655, kiedy zamek oblegały wojska

Zamek tykociński

konfederacji tyszowieckiej pod wodzą Pawła Sapiehy, zmarł tu Janusz Radziwiłł. Ostatecznie został zdobyty 27 stycznia 1657 roku. Wybuch prochu podczas zdobywania spowodował jego częściowe zniszczenie.

Za zasługi w wojnie zamek wraz z ziemiami został ofiarowany Stefanowi Czarnieckiemu i przez niego odbudowany po 1698 roku. W listopadzie 1705 roku miała miejsce narada króla Augusta II Mocnego z carem Piotrem I Wielkim, na którym ustanowiono na zamku w Tykocinie Order Orła Białego.

["Zamek w Tykocinie"](#)

We wpisie do ewidencji zabytków figuruje jeszcze stary zapis : ruiny zamku i pozostałości fortyfikacji ziemnych, przed 1469, nr rej.: AK.180-175-8/37 z 02.1937, 2 z 20.02.1950 (brak decyzji)